

Sygn. akt III PK 5/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Andrzej Wróbel

Protokolant Halina Kurek

w sprawie z powództwa A. D.

przeciwko Polskim Kolejom Państwowym Zakładowi Taboru w L. w likwidacji
o odprawę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 1 kwietnia 2004 r.,

kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w L.

z dnia 8 października 2003 r.,

oddala kasację.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 8 października 2003 r., Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. uwzględnił apelację pozwanych Polskich Kolei Państwowych Zakładu Taboru w L. w likwidacji od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w P., który w sprawie z powództwa A. D. zasądził od strony pozwanej na jego rzecz kwotę 20 848, 32 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odprawy wynikającej z przepisu art. 49 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (Dz.U. Nr 84, poz. 948 ze zm.). Rozstrzygnięcie zapadło po ustaleniu, że powód był zatrudniony przez stronę pozwaną a jego stosunek pracy uległ rozwiązaniu 31 lipca 2000 r. z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro ustawa z dnia 8 września 2000 r. objęła swoją regulacją pracowników zwalnianych w latach 2000-2002, to powód, jako zwolniony w tym przedziale czasowym, jest uprawniony do odprawy, o jakiej mowa w art. 48 tej ustawy, mimo że ustawa ta weszła w życie z dniem 27 października 2000 r. Sąd drugiej instancji, przyjąwszy, iż brak jest jakichkolwiek podstaw do zastosowania przepisów art. 48 i 49 ustawy do pracowników, z którymi rozwiązano stosunki pracy przed jej wejściem w życie, zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił.

Kasację od tego wyroku wniósł powód, który zarzucił naruszenie art. 48 i 49 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2000 r. w związku z art. 3 k.c. przez przyjęcie, że ustawa dotyczy jedynie pracowników PKP, z którymi rozwiązano stosunek pracy po dniu 27 października 2000 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie ma uzasadnionych podstaw.

Kwestia objęcia prawem do jednorazowej odprawy, określonej w art. 48 i 49 ustawy z dnia 8 września 2000 r. pracowników, z którymi rozwiązano umowy o pracę w roku 2000, jednakże przed dniem wejścia w życie wyżej wymienionej ustawy, była przedmiotem rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego. W uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2004 r., III PZP 11/03 (jeszcze nieopublikowanej) Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej określonej w art. 48 i 49 ustawy z dnia 8 września 2000 r.

przysługuje tylko tym pracownikom, z którymi rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło po dniu wejścia ustawy w życie. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy zauważył, że za ewentualnym przyjęciem tezy, iż jednorazowa odprawa przewidziana w art. 48 ustawy przysługuje każdemu pracownikowi zwolnionemu z pracy w 2000 r. przemawiają wyłącznie argumenty językowe. Jednocześnie jednak należy mieć na względzie, że art. 83 tej ustawy jednoznacznie stanowi, że ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (poza wyjątkami nie dotyczącymi jednak przepisu art. 48), a odmiennego stanowiska nie można wyprowadzić z przepisu art. 3 k.c., który dotyczy sytuacji, w których ustawa określa w przepisach przejściowych datę jej wejścia w życie wcześniejszą niż data opublikowania aktu prawnego w Dzienniku Ustaw lub Monitorze Polskim, albo nie określa jej w ogóle. Należy przy tym zauważyć, że w art. 48 i 49 ustawy chodzi nie tyle o czas przeszły, ile o tryb dokonany. Zauważył też Sąd Najwyższy pewną niekonsekwencję ustawodawcy w zakresie form gramatycznych i poprawności merytorycznej i formalnej w redagowaniu przepisów rozdziału 8, co nie pozwala z pełnym zaufaniem odnieść się do rezultatów wykładni tylko językowej. Natomiast nie ulega wątpliwości, że uprawnienia przewidziane w rozdziale 8 ustawy łączą się z komercjalizacją i restrukturyzacją PKP, przeto nie mogą przypadać na czas poprzedzający te procesy ani też po ich zakończeniu. Przepis art. 3 ustawy określa termin komercjalizacji PKP (do 27 stycznia 2001 r.), po komercjalizacji następuje etap restrukturyzacji (organizacyjnej, finansowej, majątkowej i zatrudnienia), przy czym restrukturyzacja organizacyjna, polegająca na utworzeniu spółek pracowniczych (art. 14) i spółki akcyjnej do prowadzenia działalności w zakresie zarządzania liniami kolejowymi (art. 15) ma być przeprowadzona w terminie 6 miesięcy od jej wpisu do rejestru handlowego (art. 16), restrukturyzacja majątkowa następuje z dniem wejścia w życie ustawy (art. 34 ust. 1). Zdaniem Sądu Najwyższego, jeżeli powyższe działania mają nastąpić po wejściu w życie ustawy, brak jest podstaw do przyjęcia, aby funkcjonalnie z nimi związana restrukturyzacja zatrudnienia mogła je poprzedzać. Restrukturyzacja zatrudnienia nie może być oderwana od celów ustawy, a brak jest podstaw do uznania, aby celem regulacji rozdziału 8 ustawy było zagwarantowanie takich samych uprawnień wszystkim pracownikom zwalnianym z PKP z przyczyn dotyczących pracodawcy i

wyrównanie poziomu osłon finansowych dla pracowników zwalnianych w różnych okresach restrukturyzacji.

Zwolnienia z przyczyn ekonomicznych następowały w PKP także przed wejściem w życie ustawy z dnia 8 września 2000 r., a zatem bez związku z komercjalizacją i prywatyzacją, a uprawnienia zwalnianych pracowników kształtowały postanowienia kolejnych paktów gwarancji pracowniczych, czyniąc to korzystniej od przepisów powszechnie obowiązujących. Ostatni pakt z 19 marca 1998 r. obowiązywał do dnia 26 października 2000 r. tj. do dnia poprzedzającego wejście w życie ustawy, a przepisy tej ustawy zastępują jego postanowienia w przedmiocie preferencyjnego ukształtowania prawa do świadczeń dla pracowników zwolnionych z przyczyn dotyczących pracodawcy, co „stanowi istotny argument przeciwko nadawaniu przepisom rozdziału 8 ustawy „mocy wstecznej”. Zwrócił też uwagę Sąd Najwyższy, że przepis art. 50 ust. 3 ustawy stanowi, że pracownikom, którzy nabyli prawo do jednorazowej odprawy, nie przysługuje odprawa na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych, „ani żadne inne świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy”. Przyjęcie zatem wcześniejszego prawa do odprawy niż data wejścia w życie ustawy (27 października 2000 r.) spowodowałoby niczym nieusprawiedliwione uprzywilejowanie pracowników, którzy zostali zwolnieni pomiędzy 1 stycznia a 26 października 2000 r. i otrzymali odprawy z art. 8 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych, jak i na podstawie ponadzakładowego układu zbiorowego pracy, a jednocześnie dyskryminację pracowników zwolnionych po dniu 26 października 2000 r. (pozbawionych przez przepis art. 50 ust. 3 ustawy rekompensat i odpraw z PUZP i z ustawy o zwolnieniach grupowych), jak i pracowników zwolnionych przed 1 stycznia 2000 r.

Skład rozpoznający niniejszą sprawę podziela te poglądy i dlatego kasacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 393¹² k.p.c.